

Debat: Formatiespel Rutte III

Korte omschrijving werkvorm

In het Formatiespel Rutte III maken leerlingen kennis met een bijzonder fenomeen in de Nederlandse democratie: het proces van verkiezingsuitslag naar nieuw kabinet. In groepen gaan de leerlingen met elkaar onderhandelen om een nieuw kabinet te vormen. Daarnaast maken ze kennis met de voorgenomen plannen/maatregelen van het nieuwe kabinet.

Leerdoel

De leerlingen ontdekken hoe moeilijk het kan zijn om een compromis te sluiten. Ze ervaren dat politieke partijen de plannen die ze in hun verkiezingsprogramma's presenteren vaak niet helemaal kunnen uitvoeren, omdat ze moeten samenwerken met andere partijen. Leerlingen leren onderhandelen en medeleerlingen te overtuigen van hun standpunt door middel van argumenten.

Benodigheden

- Beamer met geluid
- Toegang tot internet voor het afspelen van instructiefilmpjes van de Jongerenkamer: <http://jongerenkamer.nl/het-formatiespel>
- Standpunten van Rutte III + drie lege kaartjes per groepje (zie bijlage 2)

NB: U kunt ook meer tijdloze standpunten gebruiken, zie hiervoor het standpunten- en scoreformulier uit bijlage 1 of www.jongerenkamer.nl.

Duur

45-60 minuten

Handleiding

1. Laat [filmpje 1](#) ('Samenwerken') zien. Laat de leerlingen daarna groepjes maken van 3 of 4 leerlingen. Voor het spel is een even aantal groepjes nodig.
2. Laat [filmpje 2](#) ('Verkiezingsprogramma') zien. Laat elk groepje uit de lijst met standpunten tien standpunten kiezen die de leerlingen in dat groepje het belangrijkste vinden. Dit vormt hun verkiezingsprogramma. Ze mogen ook zelf standpunten bedenken. Deze stap kan op een paar verschillende manieren worden gedaan:
 - a. Knip voor elk groepje kaartjes met standpunten uit (zie bijlage 2). Dit zijn standpunten die echt zijn besproken tijdens de formatieonderhandelingen van Rutte III. Geef de leerlingen ook enkele lege kaartjes waar ze zelf bedachte standpunten op kunnen schrijven. In bijlage 2 zijn standpunten van de afgelopen formatieonderhandelingen verwerkt. Wilt u meer tijdloze stellingen? Kies dan de stellingen van de website www.jongerenkamer.nl.
 - b. Werken uw leerlingen op computer of tablet? Gebruik dan de digitale tool voor het kiezen en rangschikken van de (meer) tijdloze stellingen: <https://www.jongerenkamer.nl/het-formatiespel/standpunten/>.
 - c. Laat de leerlingen direct hun keuze invullen op het (meer tijdloze) Standpuntenformulier (zie bijlage 1).

3. Laat [filmpje 3](#) ('In volgorde zetten') zien. Laat de leerlingen hun gekozen standpunten rangschikken. Het belangrijkste standpunt krijgt 10 punten en het minst belangrijke 1 punt. Deze punten noteren ze op het standpuntenformulier. Ze houden hun volgorde geheim.
4. Laat [filmpje 4](#) ('Onderhandelen') zien. Zodra de eerste twee groepjes klaar zijn met het rangschikken van hun standpunten, mogen zij tegenover elkaar gaan zitten. De groepjes die daarna klaar zijn, doen hetzelfde.

De bedoeling is dat de leerlingen samen tot een akkoord van tien standpunten komen. Ze moeten dus gaan onderhandelen met het groepje dat tegenover hen zit. Natuurlijk kunnen ze om te beginnen kijken over welke standpunten ze het eens zijn; die komen in ieder geval in het regeerakkoord. Ieder groepje houdt de eigen belangen goed in de gaten. Sommige standpunten vinden ze immers belangrijker dan andere; dat blijkt uit de waardering op de achterzijde van de kaartjes.

Leg aan de leerlingen uit dat ze op verschillende manieren kunnen onderhandelen. Voorstellen kunnen bijvoorbeeld samengevoegd worden tot één gezamenlijk standpunt, bijvoorbeeld door een middenweg te zoeken. Of standpunten kunnen uitgeruild worden.

Uiteindelijk moeten ze samen op tien standpunten uitkomen. Vraag de leerlingen deze standpunten op het scoreformulier (zie bijlage 1) te zetten.

5. Laat [filmpje 5](#) (Wat wordt jullie motto?) zien. Laat de leerlingen een motto bedenken voor hun regeerakkoord. Vraag een woordvoerder namens de twee partijen om aan de hele klas te vertellen wat het motto van hun kabinet is en wat de belangrijkste onderdelen van het regeerakkoord zijn.
6. Laat [filmpje 6](#) (Wie heeft het beste onderhandeld?) zien. Laat de leerlingen nu de scores berekenen. Treed eventueel op als scheidsrechter. De partij met de hoogste score heeft het best onderhandeld. De puntentelling werkt als volgt:
 - Wanneer een standpunt op de lijstjes van beide partijen stond, krijgen de partijen ieder de punten die ze zelf aan het standpunt hebben toegekend.
 - Als een standpunt van een partij volledig is overgenomen, krijgt die partij het volledige aantal punten dat ze aan dit standpunt hadden toegekend. De andere partij krijgt niets.
 - In geval van een compromis moeten de punten verdeeld worden. Tel de punten van beide partijen op en deel door 2.
 - Als standpunten zijn samengevoegd, doe je hetzelfde. Tel de punten van beide partijen op en deel door 2.
 - Bij het formuleren van een compromis of de toedeling van de punten bied je af en toe hulp. Meestal gaat het om een interpretatieprobleem. Stel jezelf op als onafhankelijke scheidsrechter.
7. Bespreek na wat leerlingen geleerd hebben van het formatiespel. Welke standpunten staan in het echte regeerakkoord? Welk motto hebben VVD, CDA, D66 en ChristenUnie in oktober 2017 gekozen?

Voor de docent: Het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie (samen het kabinet-Rutte III) telt 55 pagina's. Er wordt door de nieuwe regering vooral geïnvesteerd en minder bezuinigd in vergelijking met voorgaande regeerakkoorden. Van de hervormingen van het belastingstelsel profiteren vooral de middeninkomens. Er gaat meer geld naar onderwijs, defensie en ontwikkelingshulp. Ook komt er een nationaal klimaat- en energieakkoord om Nederland te verduurzamen. Het strenge vluchtelingenbeleid van Rutte II wordt voortgezet. (Bron: https://www.parlement.com/id/vkidc5cgsvzz/regeerakkoord_2017)

In totaal kunnen er 55 punten worden behaald. Dit kan als de partijen geen standpunten samenvoegen of compromissen sluiten. Het behalen van 55 punten lukt wanneer alle standpunten volledig overeenkomen of wanneer beide partijen de standpunten van één partij overnemen. Beide situaties zullen zich niet vaak voordoen. Alle partijen moeten water bij de wijn doen, wil men de eigen standpunten (deels) gerealiseerd zien. Bespreek met de leerlingen dat dat onontkoombaar is: partijen kunnen (in een coalitie) hun verkiezingsbeloften nooit volledig nakomen, omdat ze altijd moeten samenwerken met andere partijen. Dit hebben de leerlingen nu zelf kunnen ervaren in dit spel.

Achtergrondinformatie

De eindscore geeft niet precies weer hoeveel standpunten je hebt binnengehaald, maar wel hoe goed je kunt onderhandelen.

Als er wel standpunten zijn samengevoegd of als er compromissen gesloten zijn, kunnen eventueel hogere scores dan 55 worden bereikt. Dat komt omdat in dit spel niet wordt gemeten of je al je standpunten hebt verwezenlijkt, maar ook of je het beter of slechter doet dan je tegenstander. Bijvoorbeeld: partij A vindt dat mensen vanaf 14 jaar moeten kunnen stemmen, maar ze vinden dat niet belangrijk en geven het standpunt een score 1. Ze onderhandelen met partij B die vindt dat mensen vanaf 16 jaar moeten kunnen stemmen. Partij B vindt dat wel belangrijk en kent een score 9 toe. Als ze dan samen in de onderhandelingen op een leeftijd van 15 jaar uitkomen, levert dat beide partijen 5 punten op. Zo kan een partij meer dan 55 punten halen. In dit geval heeft de partij B veel meer moeten inleveren, omdat dit punt voor hen van groot belang was. Toch kun je niet zeggen dat partij A het standpunt (stemmen vanaf 14 jaar) volledig gerealiseerd heeft.

Bijlage 1: Materialen om te printen

1.1 Standpuntenformulier

→ Een of twee standpunten die je het belangrijkste vindt.
 → Het belangrijkste standpunt geeft je 10 punten, het meest belangrijke krijgt 1 punt.
 → Schrijf de punten op dit formulier.
 → Je mag ook zelf een standpunt schrijven (extra punt)
 → Ook je eigen standpunt(en) moet je een waardering geven.

2021
 Tijdens de formatie zoveret mogelijk punten behalen.

STANDPUNTEN	PUNTEN
1. Klussen mogen niet groter zijn dan 20 kerfhoogte.	
2. Er moet een stabiële worden ingevoerd. Inbrengen betaalt evenveel belasting.	
3. Jongeren moeten vanaf 16 jaar kunnen stemmen.	
4. Nederland moet sneller geld geven aan arme landen.	
5. Er moet meer geld naar de vesting van wegen.	
6. Gemeenten moeten flugtere land, land en brand geven.	
7. De overheid moet weer worden ingevoerd.	
8. Er moet meer geld naar kunst en cultuur.	
9. De geschiedenis in leerlingen moeten per direct stoppen.	
10. Vrijheid schijnt niet kunnen afhandelen.	
11. Er moeten hogere stoffen komen voor alcohol en geweld.	
12. Leerlingen moeten niet kunnen kiezen op welk moment ze voor een vak kunnen kiezen.	
13. De schulden moeten niet zijn.	
14. Mensen moeten sneller getrouwd worden met samenwonen.	
15. De landbouw op veld moet worden.	
16. Nederland moet uit de Europese Unie.	
17. Cultuur moet worden verboden.	
18. Nederland moet meer geld uitgeven aan het leger.	
19. Teel en verkoop van wit moet legaal worden.	
20. Nederland moet een meer landbouw te geven energie.	
21. Overheden moeten niet kunnen maken.	
22. De politieke overgang moet worden afgeschaft.	
23. In belangrijke functies moeten evenveel vrouwen als mannen werken.	
24. Bureaus en andere overheidsinstellingen moeten worden verboden op straat.	
25. Meer mensen moeten meer kleedrijke uitnodigen die rijen eenden.	
26. Winkels moeten verplicht dicht op zondag.	
27. Mensen mogen geen stemmen na het betalen van een stemkaart.	
28. De regels voor het bouwen van persoonlijke gebouwen op internet moeten slinger worden.	
29. Nederland moet geen vluchtelingen meer toelaten.	
30. Het na ongeveer vier moet daardoor worden gemaakt (entree).	
31. Het kleedrijke moet worden afgeschaft.	
32. Er moet meer geld worden uitgegeven aan kunstwerk en creativiteit in onderwijs.	
33. De overheid moet de overnamen moet aanpassen voldoende worden ingevoerd.	
34. Alleen mag alleen als daarmee het leven van de moeder wordt grond.	
35. Scholen moeten de hele dag open zijn, zodat mensen kunnen werken.	
36. Mensen moeten in een referendum over belangrijke onderwerpen een keuze hebben.	
37. Iedereen die een jaar heeft gewerkt, mag niet pensioen.	
38. Er moeten hogere stoffen komen voor raketten en discussie.	
39. Er moet een Europese leger komen.	
40. De belangreguleringen moet gratis zijn voor alle deelnemers.	
41. Aankopen in de spijl moet sneller belet worden.	
42. Nederland moet de grenzen sluiten voor islamitische religieuzen.	
43. Wie een uitkering ontvangt, moet een bijstandswaarde hebben.	
44. In landen waar gerechte sociale maatregelen komen.	
45. De uitslijp op straat en laken moet worden.	
46. Alle jongeren moeten na hun middelbare school een jaar vrijwilligerswerk doen.	
47.	

Op <https://jongerenkamer.nl/het-formatiespel/> vindt u het standpuntenformulier met de meer 'tijdloze' standpunten. De directe link is: https://www.jongerenkamer.nl/files/Formatiespel_Standpuntenformulier.pdf

1.2 Scoreformulier

FORMATIESPEL SCOREFORMULIER		
PUNTE A		PUNTE B
PUNTEN	STANDEPUNTEN	PUNTEN
	1	
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
	7	
	8	
	9	
	10	
TOTAAL:		TOTAAL:
MOTTO:		

ProDemos Huis voor democratie en rechtsstaat

Op <https://jongerenkamer.nl/het-formatiespel/> vindt u het scoreformulier. De directe link is: https://www.jongerenkamer.nl/files/Formatiespel_Scoreformulier.pdf

Bijlage 2: Kaartjes met standpunten

Er moet 1,5 miljard euro extra naar Defensie.
Op alle scholen moet lesgegeven worden over het Wilhelmus.
Middeninkomens moeten minder belasting betalen.
Iedere leerling moet naar het Rijksmuseum.
De hypotheekrenteaftrek gaat omlaag, waardoor huizenbezitters meer moeten betalen voor hun woning.
Er komt een kilometerheffing voor vrachtwagens.
Er moet een verplichte maatschappelijke stage komen.
Kleine bedrijven hoeven zieke werknemers maar één jaar lang te betalen in plaats van de huidige twee jaar.
Er moeten hogere boetes komen voor verkeersovertredingen.
Het eigen risico in de zorg mag niet stijgen.
De mogelijkheden voor wetenschappelijk onderzoek naar embryo's wordt uitgebreid.
Gezinnen met kinderen krijgen extra geld.
Eerstejaarsstudenten hoeven 1.000 euro minder collegegeld te betalen.
Er moet een gekozen burgemeester komen.

Er komt een milieubelasting op vliegtickets.
Als je 18 jaar wordt, ontvang je een boekje over de Nederlandse geschiedenis.
Vluchtelingen met een verblijfsstatus hebben de eerste twee jaar van hun verblijf nog geen recht op een bijstandsuitkering.
Er komt geen nieuw Kinderpardon voor uitgeprocedeerde minderjarige asielzoekers.
Vaderschapsverlof wordt uitgebreid van twee naar vijf dagen.
Alle snelwegen moeten goed verlicht worden.
Er moeten meer sprinters op het spoor komen.
Criminele motorbendes moeten verboden worden.
Het moet strafbaar worden om pooier te zijn.
De accijns (belasting) op tabak moet omhoog.
Embryoselectie mag alleen onder strenge voorwaarden.
Er moeten meer huurwoningen komen voor middeninkomens.
De verblijfsstatus van vluchtelingen wordt verlaagd van vijf naar drie jaar.
De winstbelasting moet omlaag.
Iedere leerling moet naar de Tweede Kamer.

Er moet extra geld voor sport komen.
Er moet minder gas worden gewonnen in Nederland.
Nieuwe woningen moeten niet meer op gas worden aangesloten.
Vanaf 2030 mogen er geen Nederlandse kolencentrales meer zijn.
Er moet meer windenergie op zee komen.
Basisscholen ontvangen extra geld voor de salarissen van leerkrachten.
Enkele gemeenten mogen experimenten met wietteelt.
Wraakporno wordt strafbaar.
Jihadgangers die terugkeren mogen langer in voorarrest.
CO2-uitstoot moet in 2030 49% lager zijn dan in 1990.
Er moet meer geld naar ontwikkelingssamenwerking.

Lege kaartjes voor standpunten
